

Mölnåls stads naturvårdsstrategi

► Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Anvisning

Typ av styrdokument:	Strategi
Beslutad av:	Kommunfullmäktige, 2026-05-20, § 111 dnr 512/2023
Gäller från:	2026-05-20
Ansvarig:	Samhällsbyggnadsförvaltningen
Dokumentet gäller för:	Mölnåls stad
Senast reviderad:	2026-04-01

Innehåll

1. Inledning och syfte	3
1.1. Naturvårdsstrategins syfte	3
1.2. Användningsområden	3
1.3. Dokumentets upplägg	4
1.4. Ansvar och uppföljning	4
1.5. Målstyrning för ekologisk hållbarhet	4
2. Riktlinjer, skydd och hänsyn vid samhällsplanering	5
2.1. Riktlinjer	5
2.2. Naturvårdskartan och värdefulla naturområden	5
3. Principer för naturvårdsarbetet i Mölndals stad	7
3.1. Planeringsprincip: <i>Alla invånare ska ha nära till grönska och rekreation med höga kvaliteter</i>	8
3.2. Planeringsprincip: <i>Natur- och kulturmiljöerna bevaras, levandegörs och utvecklas</i> 9	
3.3. Planeringsprincip: <i>Skogens och jordbruksmarkens klimatreglerande roll bevaras och stärks</i>	10
3.4. Planeringsprincip: <i>Befintliga våtmarker värnas och nya tillskapas</i>	11
3.5. Planeringsprincip: <i>God vattenkvalitet eftersträvas för alla vattenmiljöer</i>	12
3.6. Planeringsprincip: <i>Hänsyn tas till den gröna infrastrukturen</i>	13

1. Inledning och syfte

Vårt samhälle ställer allt högre krav på utveckling. För att då kunna ta hänsyn till den biologiska mångfalden krävs samlad och aktuell kunskap. Naturvårdsstrategin är ett verktyg för att säkerställa att naturvård i Mölndals stad sker på ett strukturerat och effektivt sätt, och att det finns en tydlig riktning för arbetet med att skydda och vårda naturen i enlighet med översiktsplanen.

Det övergripande naturvårdsmålet i Mölndals stad är att kommunen bevarar och ökar den biologiska mångfalden av nu eller tidigare naturligt förekommande arter och naturtyper. Samtidigt ska människans möjligheter till rika naturupplevelser föras vidare till kommande generationer och naturresurser ska utnyttjas långsiktigt och hållbart.

Strategin gör det möjligt att i ett tidigt skede av samhällsplaneringen ta hänsyn till områden med höga naturvärden samt viktiga ekologiska samband och strukturer. Den är ett viktigt verktyg för planering och beslut som berör såväl användningen av mark och vatten som olika naturvårdande åtgärder. Den konkretiserar även översiktsplanens planeringsprinciper och beskriver kommunens roll i arbetet för att skapa ett hållbart samhälle och bidra till att de nationella och globala miljö- och hållbarhetsmålen uppnås. Som stöd till naturvårdsstrategin finns en digital karta, naturvårdskartan, som synliggör var i kommunen vi har höga naturvärden.

Strategin sätter ramarna för, och ger vägledning om, vilka prioriteringar som ska göras, men går inte in på specifika åtgärdsförslag. Den fokuserar på varför och hur naturvårdsarbetet ska bedrivas på en hållbar nivå.

Tänk på att det även är viktigt att väga in andra styrande dokument som kommunen beslutat om.

1.1. Naturvårdsstrategins syfte

- att jobba mot stadens övergripande naturvårdsmål.
- att konkretisera översiktsplanens planeringsprinciper.
- att visa hur staden konkretiserar och förverkligar stadens miljömål om biologisk mångfald.
- att tydliggöra hur kommunen kan bidra till det nationella och globala miljö- och hållbarhetsarbetet.
- att tydliggöra kommunens roll och rådighet i stadens naturvårdsarbete.
- att skapa samsyn inom organisationen gällande naturvärden och deras betydelse, inte bara för den biologiska mångfalden, utan även för rekreations- och friluftsvärden.

1.2. Användningsområden

Naturvårdsstrategin hjälper oss att prioritera rätt, göra beslutsfattande enklare och skapa samsyn i organisationen - och kan vägleda i exempelvis följande områden:

- vid utformning av översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser

- vid tillsyn och prövning enligt miljöbalken
- vid prövning av bygglov
- vid samverkan med markägare, föreningar och andra myndigheter och kommuner
- i frågor som berör naturmiljö då kommunen är remissinstans
- vid ansökningar om bidrag för naturvårdsinsatser
- i stadens praktiska natur- och friluftslivsarbete
- vid infrastrukturprojekt
- vid upplåtelse av offentlig plats

1.3. Dokumentets upplägg

Dokumentet består av två delar.

Den första delen är *riktlinjer*. Dessa riktlinjer är framtagna som ett stöd till Mölndals stads arbete med samhällsplanering, näringslivetableringar och annan exploatering. De ska fungera som en vägledning vid åtgärder som kan skada naturmiljön och kan med avseende på det kommunala planmonopolet styra utvecklingen så att vi bevarar värdefulla naturområden.

Den andra delen är själva *strategin*. Där redovisas och konkretiseras översiktsplanens planeringsprinciper och hur kommunen kan jobba för att, med hjälp av dessa, uppnå den nationella miljömålsuppfyllnaden och Sveriges nationella och europeiska åtaganden. Här sker det praktiska och utvecklande naturvårdsarbetet, på stadens egen mark, där vi har rådighet

1.4. Ansvar och uppföljning

Arbetet för ett hållbart natur- och miljömålsarbete är integrerat i stadens mål och styrning och i den ordinarie verksamheten, i enlighet med de två målen inom ramen för det politiskt beslutade miljö- och klimatstrategiska arbetet. Naturvårdsstrategin är ett politiskt antaget styrdokument och det ligger i nämndernas och bolagens ansvar att se till att beslutat styrdokument efterlevs.

Redovisning och uppföljning av naturvårdsstrategin med tillhörande handlingsplan ska ske vartannat år och redovisas till kommunstyrelsen.

1.5. Målstyrning för ekologisk hållbarhet

I stadens Ramverk för ekologisk hållbarhet beskrivs stadens målstruktur för ekologisk hållbarhet. Mölndals stad har två övergripande målsättningar för kommunens miljö- och klimatarbete, vilka är inriktade på klimat och biologisk mångfald. Naturvårdsstrategin är ett av de strategiska styrdokument som omfattas av ramverket. Strategin ska bidra till att Mölndals stads mål om biologisk mångfald uppnås. Detta görs genom att planera staden och exploatering på sådant sätt att viktiga ekologiska samband och biologisk mångfald bevaras, samt att staden aktivt jobbar med naturvårdande insatser för att stärka och öka den biologiska mångfalden.

2. Riktlinjer, skydd och hänsyn vid samhällsplanering

2.1. Riktlinjer

För att kunna uppfylla lagstiftningens krav, bidra till nationell och global miljömålsstyrning samt bygga ett hållbart samhälle gäller följande riktlinjer för Mölndals stad:

- Områden som värderats till Naturvärdesklass 1 och 2 är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt enligt miljöbalken 3 kap. 3§. Dessa områden ska skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.
- Områden som värderats till klass 3 bedöms motsvara naturområden som betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden enligt 3:6 miljöbalken. Dessa naturområden har betydelse på lokal nivå, för spridning av arter och bör så långt det är möjligt bevaras.
- I de fall naturområden exploateras ska detta kompenseras, i den mån det är möjligt, för att minska nettoförlusten av biologisk mångfald.

Observera att riktlinjerna inte ersätter bestämmelser i miljöbalken eller annan lagstiftning

2.2. Naturvårdskartan och värdefulla naturområden

Naturen i Mölndal är en värdefull tillgång för växter, djur och inte minst medborgarna. Mölndals stad har unika natur- och kulturresevat, levande badsjöar, naturområden med vandringsleder och allt ifrån bokskogar till ljunghedar. Här finns en unik natur tätt inpå knutarna i en av norra Europas storstadsregioner. Natur som skänker rekreation och upplevelser till invånare från Mölndal, Göteborg och mer långväga turister. Få storstäder kan uppvisa så varierad och mångskiftande natur.

Till naturvårdsstrategin hör en naturvårdskarta. Här presenteras områden i kommunen som har högre naturvärde och större betydelse för biologisk mångfald än övriga områden, och alltså kräver större hänsyn vid olika ingrepp som kan skada naturmiljön. Kartan är ett faktaunderlag som uppdateras löpande.

Naturvärdesobjekten har inventerats och klassats utifrån biotop- och artvärde i enlighet med svensk standard för naturvärdesinventeringar (Svensk Standard, SS 199000:2023).

Till varje naturvärdesobjekt finns en kortfattad beskrivning om objektets naturvärden och vilket underlag som ligger till grund för bedömningen. Kartan utgör ett viktigt planeringsverktyg och finns tillgänglig digitalt i kommunens kartstöd.

• Naturvärdesklass 1 - högsta naturvärde - mycket stor särskild betydelse för den biologiska mångfalden
• Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde - stor särskild betydelse för biologisk mångfald
• Naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde - påtaglig särskild betydelse för biologisk mångfald
Naturvärdesklass 4 - visst naturvärde - redovisas inte i naturvårdskartan.
Övrig värdeklass 5 - redovisas inte i naturvårdskartan
Övrig värdeklass 6 - redovisas inte i naturvårdskartan
Övrig värdeklass 7 - redovisas inte i naturvårdskartan

Generellt kan sägas att områden med lägre naturvärden bedöms kunna återskapas i viss utsträckning och de kan i vissa fall kompenseras för genom att skapa nya, likartade naturmiljöer i den nya planstrukturen eller i intilliggande områden. Högre naturvärden, särskilt sådana värden som är knutna till exempelvis gamla träd och skogsmiljöer med lång kontinuitet, går som regel inte att återskapa eller kompensera för och bör inte bebyggas alls. Dessa miljöer är mycket känsliga för ingrepp och uppkomna skador på naturvärdena bedöms vara irreversibla.

Smart att bevara – svårt att ersätta:

- Äldre skogsmark med gamla träd
- Naturmiljöer för arter som behöver stora och sammanhängande grönytor
- Naturliga stränder
- Äldre sumpskogar och våtmarker
- Ängs- och naturbetesmarker med lång kontinuitet och slätter
- Ovanliga naturtyper eller förekomst av hotade arter
- Alléer och andra gröna kulturmiljöer med lång historisk kontinuitet.

Går ofta bra att nyskapa:

- Småvatten och öppna mindre våtmarker - exempelvis öppen dagvattenhantering
- Viss gräsmark med blommande växter över lång säsong, exempelvis vegetationstak
- Blommande träd, buskar och perenner
- Träd och grönytor för reglerande ekosystemtjänster, exempelvis fördröjning av vatten i skelettjordar eller skuggande träd.

3. Principer för naturvårdsarbetet i Mölndals stad

Mölndals stads översiktsplan, Framtidens Mölndal, bygger på den övergripande och vägledande inriktningen för hur mark- och vattenområden i kommunen ska användas och utvecklas. För att förtydliga hur denna inriktning ska genomföras har staden tagit fram fyra stadsbyggnadsstrategier som planeringen ska utgå ifrån.

De fyra stadsbyggnadsstrategierna från "Framtidens Mölndal - översiktsplan för Mölndals kommun" är:

1. Kommunen bidrar till en växande region
2. Mölndal, Källered, Lindome och Hällesåker utvecklas utifrån sina förutsättningar och kvaliteter
3. Kommunen främjar möjligheten till ett gott liv
4. Kommunen värnar om de värdefulla gröna miljöerna

Planeringsprinciperna är ytterligare en fördjupning som utifrån olika fokusområden talar om hur stadsbyggnadsstrategierna bör genomföras. Principerna syftar till att underlätta avvägningar mellan intresseområden och ska vara vägledande för hur den önskade markanvändningen ska uppnås, såväl för utveckling som för bevarande.

Översiktsplanen är ett brett dokument som fokuserar på all mark- och vattenanvändning inom kommunen, med målet att skapa en hållbar utveckling för både människa och miljö. Naturvårdsstrategin är mer specifik, med naturen och naturvärden som utgångspunkt. Den konkretiserar planeringsprinciperna och arbetet med översiktsplanen, särskilt när det gäller att beakta ekologisk och miljömässig hänsyn i den bredare samhällsplaneringen.

I följande avsnitt beskrivs de planeringsprinciper som finns i översiktsplanen och som på olika sätt omfattar naturvårdsaspekter. Strategin synliggör även stadens rådighet och vilka aktiviteter som kan ha långsiktiga resultat på naturvårdsarbetet med avseende på stadens övergripande naturvårdsmål.

3.1. Planeringsprincip: *Alla invånare ska ha nära till grönska och rekreation med höga kvaliteter*

Grönområden med höga kvaliteter fungerar som sociala mötesplatser och kan främja social interaktion. Att grönområdena är tillgängliga och nåbara är extra viktigt för de grupper som har svårt att röra sig längre sträckor, som barn, äldre och rörelsehindrade. Samtidigt bidrar grönområden till att bevara viktiga naturvärden och ekosystemtjänster i en växande stad. Att säkerställa bostadsnära grönområden är därför avgörande både för människors hälsa och livskvalitet, och för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Kommunens roll och rådighet:

Dessa är kommunens övergripande, prioriterade aktiviteter som kommunen lyfter fram för att nå långsiktiga mål inom miljömålsarbetet

- Skapa olika mötesplatser med hänsyn till ålder, omkringliggande funktioner, lokala intressen och medborgarintressen. Se till att ytorna kan utvecklas över tid och möjliggöra för flera funktioner
- Kartlägga och utveckla de gröna strukturerna till att rymma flera ekosystemtjänster
- Tänka på hur ekosystemtjänsterna kan bevaras, stärkas eller utvecklas i de gröna rummen
- Tillgodose parktillgång, barns utemiljöer, lekplatser och gröna kopplingar. Både för planerade och befintliga bostäder
- Skapa koppling mellan stad och land. Entréer till naturområden och vägvisare ska finnas för att få fler att hitta ut i naturen

3.2. Planeringsprincip: *Natur- och kulturmiljöerna bevaras, levandegörs och utvecklas*

Att det finns en biologisk mångfald är en förutsättning för att upprätthålla näringskedjorna i naturen och som säkerhet om stora klimatförändringar sker. Att bevara naturmiljöer handlar inte bara om att skydda naturen för naturens egen skull, utan också om att säkra de livsviktiga funktioner och resurser som både naturen och vi människor är beroende av.

Även landskapet omkring oss har formats av naturförutsättningar. Tidigare generationers liv och brukande berättar något om människans historia. Landskapet är därför ett biologiskt kulturarv i form av spåren i växter och djur.

Kommunens roll och rådighet:

Dessa är kommunens övergripande prioriterade aktiviteter som kommunen lyfter fram för att nå långsiktiga mål inom miljömålsarbetet

- Stärka, utveckla och återställa den biologiska mångfalden av naturligt förekommande arter
- Värna områden som är särskilt viktiga för växt- och djurlivet i den fysiska planeringen
- Verka för att stärka samband mellan natur- och kulturvärden i landskapet.
- Verka för att biologiska värden stärks i vägkanter, på parkmark och andra liknande miljöer genom ändrade skötselmetoder

3.3. Planeringsprincip: Skogens och jordbruksmarkens klimatreglerande roll bevaras och stärks

Skogen spelar en viktig roll för att begränsa Sveriges klimatpåverkan. Den tar upp mer växthusgaser än den släpper ut och bidrar också med förnyelsebara råvaror som kan ersätta fossila bränslen och material. Skogen verkar som naturliga vattenmagasin där både mark och växtlighet bidrar till att filtrera och lagra vatten, vilket ger en stabilare och mer långsiktig vattenförsörjning. Genom att bromsa och fördela vattenmängder minskar skogarna hastigheten på avrinningen till vattendrag och sjöar, vilket minskar risken för plötsliga översvämningar. För att skogen och jordbruksmarken ska fortsätta att leverera ekosystemtjänster är det viktigt att anpassa dem till ett förändrat klimat.

Kommunens roll och rådighet:

Dessa är kommunens övergripande prioriterade aktiviteter som kommunen lyfter fram för att nå långsiktiga mål inom miljömålsarbetet

- Bedriva ett hållbart skogsbruk genom att ta hänsyn till markens kolförråd och långsiktiga produktionsförmåga
- Planera för och skapa mångfunktionella översvämningsytor
- Bevara vegetation som kan reglera flöden vid ihållande regn och skyfall
- Genomföra åtgärder som lagrar och binder in koldioxid, exempelvis genom att återställa dikade våtmarker

3.4. Planeringsprincip: ***Befintliga våtmarker värnas och nya tillskapas***

Våtmarker bidrar med många ekosystemtjänster. Bland annat kan de fungera som näringsfällor och kolsänkor, bidra till grundvattenbildning, har vattenhållande förmåga och ge mer stabila flöden i vattendragen. Vissa fungerar som barnkammare för fisk och är livsmiljöer för mängder av fåglar och trollsländor. De är dessutom ofta attraktiva naturmiljöer att besöka.

Att återskapa och återväta utdikade våtmarker är därför centralt i arbetet för att minska övergödning, minska utsläppen av växthusgaser, minska sårbarheten för klimatförändringar samt för att gynna den biologiska mångfalden.

Kommunens roll och rådighet:

Dessa är kommunens övergripande prioriterade aktiviteter som kommunen lyfter fram för att nå långsiktiga mål inom miljömålsarbetet

- Undvika exploatering av våtmarksområden
- Se över områden som är lämpliga att återväta eller skapa våtmarker på

3.5. Planeringsprincip: God vattenkvalitet eftersträvas för alla vattenmiljöer

Vatten är en av planetens viktigaste resurser och grunden till livet på vår jord. I Mölndals kommun finns det gott om olika vattenmiljöer så som våtmarker, sjöar och vattendrag. Här finns en mångfald av arter som är helt beroende av naturliga vattenmiljöer. Dessa miljöer består också med en rad ekosystemtjänster som grundvattenbildning, vattenrening, flödesutjämning, rekreation med mera. Många av de här miljöerna är idag starkt påverkade genom bland annat övergödning, försurning, dikning, vandringshinder och förlust av naturliga livsmiljöer, vilket får negativa effekter på såväl den biologiska mångfalden som ekosystemtjänster.

Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska samtliga medlemsländer arbeta för att bland annat alla ytvattenförekomster ska uppnå god vattenstatus, både ekologisk och kemisk, samt att vattenkvaliteten inte får försämrast.

Kommunens roll och rådighet:

Dessa är kommunens övergripande prioriterade aktiviteter som kommunen lyfter fram för att nå långsiktiga mål inom miljömålsarbetet

- Arbeta aktivt och strategiskt med vattenvårdsfrågor
- Samhällsplanering ska ske med hänsyn till vattenhushållande funktioner och med hänsyn till klimatförändringarnas negativa effekter
- Planera och genomföra åtgärder så att kvaliteten på vattnet blir sådant att naturliga arter kan fortleva i hållbara bestånd samt att fisk från kommunernas sjöar och vattendrag kan ätas utan hälsorisker

3.6. Planeringsprincip: Hänsyn tas till den gröna infrastrukturen

Många ekosystem (och ekosystemtjänster) är beroende av en hög biologisk mångfald och att det finns en välfungerande blågrön infrastruktur i landskapet. Detta innebär ett sammanhängande nätverk av lämpliga landmiljöer (gröna) och vattenmiljöer (blå) som arter på ett naturligt sätt kan röra sig inom och mellan.

Att arbeta strategiskt med grönstruktur innebär att man aktivt planerar hur vägar, bebyggelse och åkermark ska samordnas med den gröna infrastrukturen, och tar ställning till var grönstrukturen måste få ta plats.

Kommunens roll och rådighet:

Dessa är kommunens övergripande prioriterade aktiviteter som kommunen lyfter fram för att nå långsiktiga mål inom miljömålsarbetet

- Som markägare, förvaltare, exploatör och myndighet ska kommunen aktivt arbeta för att bevara och främja ekosystemtjänster och blågrön infrastruktur i landskapet
- Planera in och skapa utrymme för grönstruktur i tidiga skeden så att helheten och stråken finns med som en förutsättning för vidare stadsutveckling
- Ta fram landskapsanalyser i tidiga planskeden som värderar och bedömer konsekvenser på natur-och kulturmiljövärden
- Väga in hur ekosystemtjänsterna kan bevaras, stärkas eller utvecklas i de gröna rummen i stadsmiljön